

Valdība apstiprina likumprojektu par valsts budžetu 2023. gadam un budžeta ietvaru 2023., 2024. un 2025. gadam

Publicēts: 07.02.2023.

[#Budžets2023](#)

[Budžets](#)

[Jaunami](#)

Otrdien, 7. februārī, Ministru kabineta (MK) sēdē apstiprināts likumprojekts par valsts budžetu 2023. gadam un budžeta ietvaru 2023., 2024. un 2025. gadam. 2023. gada valsts konsolidētā budžeta ieņēmumi tiek plānoti 12,7 miljardu, savukārt izdevumi – 14,7 miljardu eiro apmērā. Salīdzinot ar 2022. gada budžetu, 2023. gadā plānotie valsts budžeta ieņēmumi paredzēti par 2,025 miljardiem eiro lielāki. Savukārt valsts budžeta izdevumi šogad paredzēti par 2,233 miljardiem eiro lielāki nekā 2022. gada valsts budžeta likumā. Tas skaidrojams ar ģeopolitisko situāciju reģionā, kā arī valdības apņemšanos atbalstīt Latvijas iedzīvotājus ar energoresursu cenu paaugstināšanas daļēju kompensēšanu un plānoto atbalstu Ukrainai cīņā ar Krievijas agresiju.

Pamatbudžetā plānotie ieņēmumi veido 8,8 miljardus, bet izdevumi 10,9 miljardus eiro. Savukārt speciālajā budžetā ieņēmumi plānoti 4,2 miljardu eiro, bet izdevumi 4,1 miljarda eiro apmērā. 2023. gada vispārējās valdības budžeta deficīts (aptver visu valsts un pašvaldību pārvaldes struktūru, kā arī valsts sociālās apdrošināšanas iestādes) plānots 1,77 miljardu eiro jeb 4,2% apmērā no iekšzemes kopprodukta (IKP).

Budžeta likumprojektā pieļaujamie maksimālie parāda griesti noteikti 19,2 miljardu eiro apmērā jeb 45% no IKP, paredzot elastību veikt papildus finansēšanas pasākumus, lai savlaicīgi piesaistītu resursus plānoto parādsaistību dzēšanai labvēlīgu finanšu tirgus nosacījumu gadījumā vai situācijās, ja iestājas riski ar negatīvu ietekmi uz tautsaimniecību un valsts budžeta deficītu. Neiestājoties augstāk minētajiem apstākļiem valsts parāds tiek prognozēts 18 miljardu eiro apmērā jeb 42% no IKP.

Valdības prioritātes

Lai turpmākajos gados varētu īstenot ekonomikas transformāciju, saskaņā ar valdības deklarāciju kā svarīgākās prioritātes ir noteiktas valsts drošība, izglītība, enerģētika, konkurētspēja un dzīves kvalitāte, cilvēka un sabiedrības veselība. Pēc plašām diskusijām par nozaru ministriju iesniegtajiem prioritāro pasākumu priekšlikumiem valdībā, 2023. gada valsts budžetā piedāvāts īstenot tādus prioritāros pasākumus, kas nodrošinās sabalansētu valdības deklarācijā iekļauto mērķu sasniegšanu.

Jaunām valdības prioritātēm paredzēti līdzekļi 710 miljonu eiro apmērā. Papildu pasākumu īstenošanai 2023. gada valsts budžetā ir paredzēti līdzekļi no fiskālās telpas 215 miljonu eiro apmērā. Tāpat kā nepieciešamie finanšu resursi ir izmantoti arī budžeta izpildes procesā pārdalāmie finanšu līdzekļi un papildu iemaksas valsts budžetā no valsts kapitālsabiedrībām, nodrošinot nepieciešamo finansējumu 141 miljona eiro apmērā. Tāpat ārpus fiskālās telpas vienreizējām investīcijām valsts drošības spēju stiprināšanai un atbalstam Ukrainai ir paredzēti 354 miljoni eiro.

Izglītības jomā 61,6 miljoni eiro paredzēti atalgojuma palielināšanai pedagogiem. Pirmsskolas pedagogu zemākā mēneša darba algas likme noteikta 1070 eiro apmērā (iepriekš 970 eiro). Savukārt no šā gada 1. septembra vispārējās izglītības iestāžu pedagogu zemākā algas likme tiks palielināta līdz 1080 eiro par 36 stundām. Lai sagatavotos pārejai uz mācībām latviešu valodā, ieviestu valsts pārbaudes darbus STEM jeb dabas zinātņu un tehnoloģiju tēmu mācību priekšmetos un palielinātu atbildību asistenta pakalpojuma sniedzējiem, kā arī nodrošinātu brīvpusdienas 1.-4. klašu skolēniem, papildus paredzēti 8,6 miljoni eiro.

Augstākās izglītības un zinātnes jomā piešķirts papildu finansējums 31,8 miljonu eiro apmērā, no kuriem lielākās izdevumu pozīcijas paredzētas zinātnes bāzes finansējuma palielināšanai, fundamentālo un lietišķo pētījumu programmas projektiem un valsts pētījumu programmas īstenošanai, kā arī pasaules līmeņa tenūras profesūras veidošanai, finansēšanas modeļa maiņai augstskolās un paaugstinātām mērķstipendijām kvalificētu pedagogu nodrošināšanai skolās. Savukārt sporta jomas atbalstam tiks novirzīti 5,6 miljoni eiro.

Veselības nozares prioritārajiem pasākumiem papildus paredzētais finansējums sasniedz 85,8 miljonus eiro. Tas paredz uzlabojumus onkoloģijas jomā – plašākas diagnostikas iespējas, paliatīvās aprūpes pieejamības un kvalitātes uzlabošanu pacientiem mājās, specializētas pārtikas nodrošināšanu un jaunu onkoloģijas medikamentu iekļaušanu kompensējamo zāļu sistēmā. Tāpat paredzēts turpināt esošo terapiju pacientiem un pārskatīt apmaksas tarifus. Turpināsies iepriekšējos gados aizsāktais darba samaksas palielinājums ārstiem, māsām, māsu palīgiem un citām ārstniecības personām, primāri rūpējoties par zemākās darba samaksas saņēmējiem. Tāpat paredzēti uzlabojumi bērnu veselības aprūpē, piemēram, kohleāro implantu un glikozes monitorēšanas sistēmu apmaksa bērniem ar dzirdes traucējumiem un cukura diabētu, kā arī kompensējamo zāļu apmaksa cistiskās fibrozes pacientiem.

Paredzēts veidot inovāciju fondu agrīnas stadijas pētniecības projektiem ar komercializācijas potenciālu, attīstīt jaunuzņēmumu ekosistēmu un darba tirgus vajadzībām atbilstošu cilvēkkapitālu. Plānots turpināt mājokļu garantiju atbalsta programmu un atbalsta programmu "Balsts", tam atvēlot 3 miljonus eiro. Tāpat plānots nodrošināt finanšu pieejamību uzņēmumiem, īstenojot investīciju fondu uz eksportu vērstu lielu investīciju projektu attīstībai un eksporta darījumu apdrošināšanai Latvijas uzņēmumiem. Tam paredzēti līdzekļi 12,19 miljonu eiro apmērā.

Papildu finansējums paredzēts arī labklājības jomā. Tiks palielināts minimālo ienākumu atbalsts, proti, minimālo ienākumu līmenis mainīsies katru gadu atbilstoši sociālekonomiskajiem rādītājiem, paredzot atbalstu mazāk aizsargātākajiem valsts iedzīvotājiem – minimālo vecuma, invaliditātes un apgādnieka zaudējuma pensiju, valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta un pamata sociālās palīdzības pabalstu saņēmējiem. Tiks palielināta atbildība asistenta un pavadoņa pakalpojuma sniedzējiem, kā arī mazinātas rindas tehnisko palīgīdzekļu saņemšanai.

Iekšlietu jomā 24 miljoni eiro paredzēti amatpersonu ar dienesta pakāpēm mēnešalgu palielināšanai. 23,1 miljons eiro tiks novirzīts ugunsdzēsības un glābšanas transportlīdzekļu iegādei, savukārt 23,8 miljoni eiro – austrumu robežas infrastruktūras izveidei. Vēl 4,7 miljoni eiro paredzēti katastrofu pārvaldības centru izveidei un jaunu telpu iekārtošanai Valsts policijai.

Šogad ir Dziesmu svētku 150. gadadiena, tāpēc jubilejas gadā valdība ir vienojusies par papildu finansējumu svētku sekmīgai norisei. Tāpat rasts risinājums Kultūrkapitāla fonda finansējuma pieaugumam un prognozējamībai, sasaistot to ar nodokļu ieņēmumiem.

Galvenie rādītāji un prognozes

Jāatzīmē, ka šogad pirmo reizi valsts budžets kārtējam gadam un vidēja termiņa budžeta ietvars tiek apvienots, vienā likumā nosakot galvenos budžeta rādītājus ne tikai 2023. gadam, bet arī 2024. un 2025. gadam.

Finanšu ministrija pagājušā gada nogalē aktualizēja makroekonomisko rādītāju prognozes 2022.-2025. gadam. Rādītāji tika aktualizēti, ņemot vērā IKP dinamiku pirmajos trīs pērnā gada ceturkšņos, kā arī prognozēto ekonomiskās izaugsmes palēnināšanos Latvijas galvenajās ārējās tirdzniecības partnervalstīs šogad. Jāatzīmē, ka prognozes ir izstrādātas augstas nenoteiktības apstākļos.

Atbilstoši aktualizētajām makroekonomisko rādītāju prognozēm, kā arī ņemot vērā valdības pieņemtos lēmumus par papildu finansējumu nozarēm, tika aktualizētas vispārējās valdības budžeta bilances. Vispārējās valdības budžeta deficīts no 4,2% no IKP 2023. gadā turpmākajos gados samazināsies līdz 2,3% no IKP 2024. gadā un 2,0% no IKP 2025. gadā.

Latvijas ekonomikas attīstību visbūtiskāk ietekmē situācija tās galvenajās ārējās tirdzniecības partnervalstīs, no kurām liela daļa ir starp Krievijas kara un cenu kāpuma visvairāk skartajām valstīm. 2023. gadā tiek prognozēts IKP kritums par 0,6%, savukārt 2024. un 2025. gadā IKP pieaugums prognozēts 3,0% līmenī. Vienlaikus jāatzīmē, ka līdz šim ekonomikas izaugsme ES valstīs 2022. gada laikā ir bijusi augstāka, nekā tika prognozēts uzreiz pēc kara sākuma un straujā energoresursu cenu lēciena, un spēcīgāka negatīvā ietekme vairāk būs jūtama 2023. gada pirmajā pusē.

Inflācijas prognoze 2022. gadam ir 17,3% un 2023. gadam ir 8,5%, kas ir attiecīgi par 0,8 un 2,0 procentpunktiem vairāk nekā augusta prognozē. Augstāka inflācijas prognoze ir saistīta galvenokārt ar energoresursu, it īpaši dabasgāzes un ar to saistīto siltumenerģijas cenu kāpumu, kā arī pārtikas cenu palielināšanos un spēcīgākiem otrās kārtas efektiem. Nākamajos gados

inflācijas spiediens mazināsies, un līdz 2025. gadam tā stabilizēsies 2,0% līmenī. Lai samazinātu inflāciju, centrālās bankas, tostarp Eiropas Centrālā banka ir sākusī palielināt procentu likmes. Tādējādi ir jāspēj salāgot monetāro un fiskālo politiku tā, lai maksimāli mazinātu inflācijas straujo kāpumu.

Sadarbība ar partneriem un pašvaldībām

Budžeta un vidēja termiņa ietvara sagatavošanas procesā notika diskusijas arī ar valdības sociālajiem un sadarbības partneriem, kā arī ar nozaru asociācijām un pašvaldībām. Sarunu rezultātā ir parakstīts MK un Latvijas Pašvaldību savienības (LPS) vienošanās un domstarpību protokols.

2023. gadā pašvaldības savos budžetos nodokļu ieņēmumus var plānot par 22,5% jeb 369,9 miljoniem eiro vairāk, nekā tas bija 2022. gadā. Vienlaicīgi valdība ir apņēmusies pašvaldībām garantēt iedzīvotāju ienākuma nodokļa, kas ir lielākais pašvaldību ieņēmumu avots, prognozes izpildi 100% apmērā. Līdz ar to pašvaldībām tiek paredzēta stabila un prognozējama ieņēmumu bāze 2023. gadā, kas nodrošinās nepieciešamos finanšu resursus pašvaldību funkciju veikšanai un saistību izpildei.

Ir panākta vienošanās 2023. gadā saglabāt esošo pašvaldību finanšu izlīdzināšanas kārtību. Visām pašvaldībām 2023. gadā tiek plānots izlīdzināto ieņēmumu pieaugums, vidēji 15,2% apmērā, salīdzinot ar 2022. gadam plānoto. Valdība ir arī sagatavojusi priekšlikumu piešķirt vienreizēju papildu dotāciju pašvaldībām, kurām ir ierobežotākie finanšu resursi un zemākais pieaugums pret iepriekšējo gadu. Vienreizējā papildu dotācija kopumā ir paredzēta 0,9 miljonu eiro apmērā, ko piedāvāts sadalīt septiņām pašvaldībām pēc skaidri definētiem kritērijiem.

Ikgadējā MK un LPS vienošanās un domstarpību protokolā ir panāktas vairākas nozīmīgas vienošanās, kas ir vērstas uz pašvaldību attīstību, tai skaitā nodrošinot plašākas aizņemšanās iespējas. Kā galvenā aizņēmumu prioritāte vidējā termiņā tiek saglabāta Eiropas Savienības fondu un Atveseļošanas fonda projektu īstenošana un jaunu pirmsskolas iestāžu būvniecība bērnu rindu mazināšanai.

2023. gada valsts budžeta un vidēja termiņa budžeta ietvara projektu Saeimā plānots iesniegt ceturtdien, 9. februārī.

[Likumprojekts "Par valsts budžetu 2023. gadam un budžeta ietvaru 2023., 2024. un 2025. gadam"](#)

#BUDŽETS2023

GALVENIE RĀDĪTĀJI

Finanšu ministrija

VALSTS KONSOLIDĒTĀ
BUDŽETA IEŅĒMUMI

12,7
miljardi €

VALSTS KONSOLIDĒTĀ
BUDŽETA IZDEVUMI

14,7
miljardi €

VALDĪBAS PRIORITĀTES

Latvijas ekonomikas transformācija
labākai dzīvei Latvijā

- Valsts drošība
- Izglītība
- Enerģētika
- Konkurētspēja
- Dzīves kvalitāte, cilvēka un sabiedrības veselība

PROGNOZES

Vairāk informācijas: www.fm.gov.lv

@FinMin

FinansuMinistrija

FinansuMinistrija

[Prezentācija par valsts budžeta 2023. gadam un budžeta ietvaru 2023.–2025. gadam likumprojektu](https://www.fm.gov.lv/lv/jaunums/valdiba-apstiprina-likumprojektu-par-valsts-budzetu-2023-gadam-un-budzeta-ietvaru-2023-2024-un-2025-gadam)

<https://www.fm.gov.lv/lv/jaunums/valdiba-apstiprina-likumprojektu-par-valsts-budzetu-2023-gadam-un-budzeta-ietvaru-2023-2024-un-2025-gadam>